

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

III. Hic agendi modus offensit Afros. Status controversiæ proponitur. Verus canonis XVII. Sardicensis sensus adfertur. Explicantur verba epistolæ Concilij Africani ad Celestinum. Balsamo notatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

eorum causa non erant ejus momenti ut Romanus Pontifex appellari posset; sicut nec in Oriente concessa iis erat appellatio ad Patriarchas; ut patet ex canonibus Nicænis, Antiocheno sexto, & nono Chalcedonensi. Concilium inquam Sardicense nihil prorsus detraxit de suprema Conciliorum provincialium auctoritate quoad Presbyteros. Contrà, eam canone xvi. firmavit adversus iniquas quorundam Episcoporum molitiones, qui ferre non poterant Presbyterorum aut Diaconorum dejectorum querelas adversus ipsos propositas apud ceteros Episcopos: *Habeat potestatem is qui abjectus est ut Episcopos finitimos interpellet, & causa ejus audiat, ac diligenti tractetur, quia non oportet ei negare audientiam roganti. Et ille Episcopus qui justè vel injustè eum abiecit, patienter accipiat ut negotium discutatur: ut vel probetur sententia ejus à plurimis, vel emendetur.* Interim tamen mandanda est executioni sententia Episcopi, ut ait canon: *Tamen prius quam omnia diligenter & fideliter examinentur, cum qui fuerit à communionem separatus, ante cognitionem nullus debet presumere ut eum communionem societ.* Hujus canonis præjudicio, quem Legatus Faustinus tanquam canonem Synodi Nicænae protulerat, Zozimus firmare conatus est cognitionem à se habitam de accusatione Apiarij Presbyteri Africani à proprio Episcopo dejecti, existimans videlicet eum esse canonis illius sensum ut Presbyteri excommunicati arbitrio relinquat querelam suam deferendi ad quos voluerit Episcopos, modo provincia vicini essent; cujusmodi esse Roma videbatur, habita ratione provinciarum maritimarum Africae.

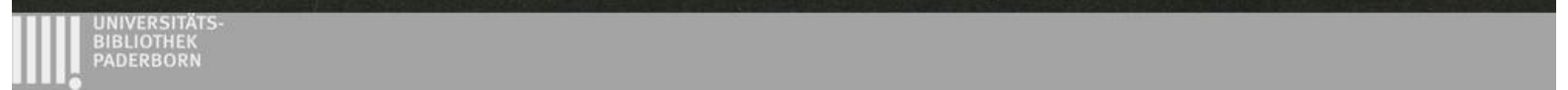
III. Quapropter canon ille offendit Afros, qui contenderunt eum non esse recensendum inter canones Nicænos, ac nihilominus illum causæ cognitionem tribuere Episcopis provinciae, non autem aliis, tametsi finitimis. Ita namque explicanda est intercessio Novati Legati Mauritaniae in Concilio Carthagenensi: *Nunc meminimus hoc commonitorio etiam de Presbyteris vel Diaconibus contineri, qualiter audiri ab Episcopis suis vel finitimis debeant, quod in Concilio Nicæno minimè legitur.* Itaque Afri jusserunt consuli authentica canonum Nicænorum exemplaria, quæ Constantinopoli & Alexandria servabantur; interim verò præcipiunt observari canonem Sardicensem, quoad appellationes Episcoporum ad sedem apostolicam. in quo morem gerunt votis Summi Pontificis. Id ipsum de Presbyterorum appellationibus interim observari præcipiunt, ea tamen lege adjecta, ut Clericorum cause apud suarum provinciarum Episco-

pos finiantur. Igitur, quoad caput istud, præclare providebant suæ auctoritati, elusis Romani Pontificis consiliis, sequuti videlicet institutionem Concilij Milevitani, quod appellationes Presbyterorum judicari decreverat apud Primate provinciarum in Conciliis generalibus Africae. Ceterum hoc Africanorum decretum viam aperuit novo Zozimi beneficio in Apiarium: qui, interim dum authentica Concilij Nicæni exemplaria conquirebantur, iterum accusatus, ac gradu suo dejectus, Romam appellavit; restitutusque est à Summo Pontifice, qui Faustinum Legatum misit in Africam, ut Apiarium loco suo reddi procuraret. Sed repugnantibus Afris, investigandum Faustino fuit quonam modo ostenderet Zozimum in ea causa competentem judicem fuisse. Neque enim obtendi poterat canon Sardicensis, quem interim observandum esse confenserant Afri, quoniam eam consensui suo conditionem adjecerant, juxta genuinum canonis sensum, ut appellationem quidem tolerarent ad Episcopos comprovinciales, non autem indefinitè ad Episcopos finitimos. Itaque Faustinus, ut restitui rursus Apiarium suaderet, laudavit privilegia Ecclesiae Romanae, quæ in suam communionem receperat Apiarium, ac proinde nihil reliqui esse quam ut ab Afris pariter susciperetur. Synodus tamen hujus allocutionis rationem non habuit; quod existimaret non debuisset Apiarium in communionem recipi à Zozimo post appellationem, tametsi revera Apiarium probare non potuerit se appellasse. Contrà synodus repetita cognitione adeo reum variis interrogationibus urisit ut crimen confiteretur. Narratio hæc colligitur ex epistola Concilij Africani ad Celestinum scripta; tametsi quidam conentur contextum ejus corrumpere, & aliò detorqueant ejus sensum; qui nondum sincerè explicatus est, neque etiam status controversiæ ob canonem Sardicensem motæ qui Presbyterorum causam exequitur. *Nam primum quantum obstiterit (Faustinus) omni congregationi diversas injurias ingerendo, quasi Romanae Ecclesiae asserens privilegia, & volens eum (id est, Apiarium) in communionem suscipi, quem tua sanctitas credens appellasse, quod probare non potuit, communioni reddiderat, quod minimè tamen licuit &c.* Versio Græca canonis Sardicensis, quæ extat apud Balsamonem, sincera non est; cum potiùs sit paraphrasis interpretis, qui sensum aliquem tribuere conatus est verbis à se non intellectis. Voces enim illæ, *finitimos interpellet*, si generaliter accipiantur, confusionem introducere possunt in politiam ecclesiasticam. Quo factum est ut

lib. 7. c. 11.

Concil. Carthagen. can. 6.

Vetus interpretatio canonis Sardic. E...
 ὅτι τὸν ἀποστόλου
 ἡμεῖς κατανοοῦμεν
 ὅτι αὐτοῦ ἵνα
 οὐκ ἔσται ἡμεῖς
 ἀλλὰ ἡμεῖς
 ἀπὸ τοῦ
 ἀποστόλου
 οὐκ ἔσται
 ἡμεῖς
 ἀπὸ τοῦ
 ἀποστόλου

interpres crediderit Synodum Sardicensem non tribuere Presbyteris licentiam interpellandi Episcopos vicinæ provinciae, nisi absente Metropolitano. Ea fuit causa cur eum in versione sua addiderit contra ipsa verba canonis; de cuius fide dubitari non potest, cum Dionysij versio, & quod in primis observandum est, Concilium Africae in epistola ad Bonifacium, eum nobis exhibent clausula illa carentem.

Cab. 18. Concil.
Africa.

IV. Concilium Carthaginense renovavit canonem Milevitanum, edicto ne Presbyteri ad transmarina iudicia, id est, Romam, appellarent, sub poena excommunicationis: *Non provocent ad transmarina iudicia, sed ad Primates provinciarum suarum, sicut & de Episcopis saepe constitutum est. Ad transmarina autem qui putaverit appellandum, a nullo intra Africam ad communionem suscipiatur. Quod fusè explicant iidem Afri in epistola ad Celestinum: Presbyterorum quoque & sequentium Clericorum improba refugia, sicut te dignum est, repellat sanctitas tua: quia & nulla patrum definitione hoc Ecclesiae derogatum est Africana, & decreta Nicena sive inferioris gradus Clericos, sive ipsos Episcopos, suis Metropolitanis aperire commiserunt Prudentissimè enim iustissimèque viderunt quacunque negotia in suis locis ubi orta sunt finienda, nec unicuique provinciae gratiam sancti Spiritus defuturam; ---- maximè quia unicuique concessum est, si iudicio offensus fuerit cognitorum, ad Concilia sua provinciae, vel etiam universale provocare.*

Innoc. I. epist. ad
Victric. c. 3.

V. Suprema illa potestate fruebantur Concilia provincialia Galliarum, jure tamen consultationis Ecclesiae Romanae servato in majoribus causis, ut constat ex celebri illo loco epistolae Innocentij primi ad Victorium Episcopum Rothomagensis, cuius veram interpretationem investigavi in dissertatione de iudiciis canonicis Episcoporum. Sic igitur scribit Innocentius: *Si quae autem causae vel contentiones inter Clericos tam superioris ordinis quam etiam inferioris fuerint exorte, ut secundum Synodum Nicenam, congregatis ejusdem provinciae Episcopis, iurgium terminetur. Nec alicui liceat, sine praedictio tamen Romanae Ecclesiae, cui in omnibus causis debet reverentia custodiri, relicta his Sacerdotibus qui in eadem provincia Dei Ecclesiam nutu divino gubernant, ad alias convolare provincias.* Secundum hos canones & decreta veteres synodi Gallicanae praecipunt ut Clerici qui de Episcopis suis conqueruntur, ad synodum accedant; ut patet ex Concilio Valensi anni CDXLII. Arelatensi secundo anni CDXLIV. & Aurelianensi III. anni quingentesimi trigesimi octavi.

VI. Avo Caroli magni, Concilium istius-

modi conservata est suprema potestas in iudicandis Abbatibus, Presbyteris, monachis, aliisque Clericis, & laicis excommunicatis. Absoluta auctoritas est id ita consuevisse, cum ita factitatum fuisse doceat Concilium Francofordiense generale habitum anno DCCCXIV. cui interfuit legatio Hadriani I. Papae, & ad quod convenerunt Episcopi Galliarum, Germaniae, & Italiae, à Rege evocati. *Statutum est, inquit, à Domino Rege & sancta synodo ut Episcopi iustitias faciant in suis parochiis. Si non obedierit aliqua persona Episcopo suo de Abbatibus, Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, monachis, & ceteris Clericis, vel etiam aliis in ejus parochia, veniant ad Metropolitanum suum, & ille iudicet causam cum suis suffraganeis. Comites quoque nostri veniant ad iudicium Episcoporum. Et si aliquis est quod Episcopus Metropolitanus non possit corrigere vel pacificare, tunc tandem veniant accusatores cum accusato cum literis Metropolitanis, ut sciamus veritatem rei.*

Constat igitur hoc canone nullum appellationis genus relinqui à iudicio Metropolitanis. Excipit solum, ut si post sententiam synodi superstit adhuc aliqua controversia, accusator & reus adeant Principem cum literis Metropolitanis; ut Rex cognitionem extrajudicalem causae suscipiat, auctoritatèque suam tribuat pro executione rei iudicatae, aut protectionem suam subditis suis, si contingeret eos opprimi in injuriam legum & canonum. qua de re alibi accuratè dissero.

Cur autem Comites, quos hic canon jubet interesse iudiciis Episcoporum, ad haec Concilia convenire debeant, docet Praefatio Concilij Moguntini jussu Caroli magni habiti anno DCCCXIII. *Convenit nobis de nostro communi collegio Clericorum seu laicorum tres facere turmas, sicut & fecimus. In prima turma confederunt Episcopi ---- legentes atque tractantes sanctum evangelium. ---- In alia verò turma confederunt Abbates ac probati monachi. ---- In tertia denique turma sederunt Comites & Iudices in mundanis legibus decertantes, vulgi iustitias perquirentes, omniumque adventantium causas diligenter examinantes, modis quibus poterant iustitias terminante. Unde colligitur Comites ea de causa ad synodos convenire solitos, ut pro sua virili leges dicerent, & ut seculares causas eorum definirent qui undequaque ad conventus huiusmodi accedebant. Praeterea eorum praesentia necessaria erat ad terminandas lites quae fortè exoriebantur inter Clericos & laicos, quas ab Episcopo unà cum Comite iudicandas esse sancivit canon XXX. Concilij Francofordiensis; *Si fortè inter Clericos**